

Asia: VN/27452/2020

Viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemukset julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen

Lausunnonantajan lausunto

1. Toteutuuko julkisuusperiaate asiamukaisella tavalla? Jos ei, niin mitkä ovat nähdäksenne toteutumisen keskeisimmät esteet?

Innovaatorahoituskeskuksen näkökulmasta julkisuusperiaate toimii asianmukaisin tavoin. Business Finland -kokonaisuus koostuu sekä virastosta että valtio-omisteisesta Business Finland Oy:stä. Kommenteissa tuodaan esiin joitain tähän kokonaisuuteen liittyviä erityispiirteitä julkisuuden osalta.

2. Liittyykö julkisuuslain säännösten käytännön toimivuuteen (esim. asiakirjan käsite, asiakirjan julkiseksi tulemisen ajankohta) haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Rahoitustietojen julkisuus on selkiytynyt osittain oikeuskäytännön myötä ja tietojen pyytäjät ovat myös lähtökohtaisesti ymmärtäneet, mitkä tiedot ovat julkisia. Julkisia tietoja ovat hakijan nimi, haettu rahoituksen määrä ja rahoituksen laji jo siinä vaiheessa, kun rahoitushakemus on tullut joko innovaatorahoituskeskukseen tai Business Finland Oy:lle. Päätöksen jälkeen julkista tietoa ovat myönnetty ja maksettu määrä. Kielteisen päätöksen saajan nimi on myös julkinen tieto. Ne tiedot, jotka ovat luottamuksellisia ovat hankkeen nimi ja tarkempi sisältö. Sekä rahoituskeskuksen että yhtiön rahoitustoiminnan julkisuus ja etenkin rajanveto siinä, mitkä tiedot ovat yrityksen liikesalaisuutta on hyvin vakiintunut. Business Finland julkaisee nettisivuillaan myös tiedot rahoituksen saajista ja myönnettyistä määristä.

Julkisuuslain haasteet liittyvät lähinnä Business Finland -kokonaisuuteen siltä kannalta, milloin julkisuuslakia tulisi/pitääkö soveltää Business Finland Oy:n muuhun kuin rahoitustoimintaan (julkisen vallan käyttö) ja jos julkisuuslain soveltamisalaa olisi tarkoitus laajentaa nykyisestä, mitä reunaehtoja Business Finland Oy:n kaltaisen toimijan osalta mahdollisessa laajentamisessa olisi otettava huomioon.

3. Oletteko havainneet julkisuuslain yksittäisissä säännöksissä tai rakenteessa epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta, jotka vaikeuttavat olennaisesti säännösten soveltamista? Nimetkää ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja kuvatkaa havaintoa tarkemmin.

Jonkin verran haasteita aiheuttavat lisääntyneet tietopyynnöt sähköposteista sekä viranomaisen sisällä että eri viranomaisten välillä sekä yksityisten toimijoiden ja viranomaisen välillä. Rajanveto siinä, mikä keskustelu ja viesti on katsottava sellaiseksi, joka pitää antaa julkisuuteen voi aiheuttaa haastaviakin tulkintatilanteita. Erityisesti sähköposteissa ja viranomaisen sisäisessä ja myös viranomaisten kesken tapahtuvassa normaalissa keskustelussa/viestinnässä selvitetäessä erilaisia asioita on virheitä, epätasällisyyksiä ja puutteellisia tulkintoja, joiden julkiseksi tuleminen ei palvele viranomaisen vevlollisuutta toimia avoimesti.

Jos julkisuuslain soveltamisalaa olisi tarkoitus laajentaa, on huomioitava muutosten ajallinen ulottuvuus. Luottamuksellisuusnäkökulma ja jo olemassa olevien tietosisältöjen käsittelyyn liittyvät käytännön haasteet huomioon ottaen lähtökohta tulisi olla mahdollista laajentamista uusiin organisaatioihin suunniteltaessa, että lakia ei sovellettaisi takautuvasti ennen sen voimaantuloa vireille tulleisiin asioihin/toimintoihin.

4. Ovatko digitalisaatio, muuttuneet tiedonkäsittelytavat tai muut muutoksettoimintaympäristössä aiheuttaneet haasteita julkisuuslain soveltamisessa tai julkisuusperiaatteen toteutumisessa? Jos ovat, niin kuvatkaa näitä muutoksia ja sitä, miten ne vaikuttavat lain soveltamiseen?

-

5. Liittyykö julkisuuslain ja henkilötietojen suoja koskevien sekä niitä yhteensovittavien (JulKL 16.3 §) säännösten tulkittamiseen mielestänne haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa kokemaanne epäselvyyttä tai epäkohtaa mahdollisimman tarkasti.

-

6. Oletteko havainneet tiedon pyytäjien oikeusturvaan tai noudatettavaan menettelysäännöksiin liittyviä epäkohtia? Kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Business Finlandista tietoja pyydetään yritysten hankkeista ja myös tutkimustarkoituksiin. Menettelytavat rahoitustoiminnan osalta ovat selkeät ja emme ole havainneet oikeusturvaan liittyviä haasteita toiminnassa.

7. Minkälaisia toimia organisaationne jokapäiväisessä työssä on tehty julkisuusperiaatteen tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi?

Kuten edellä on todettu Business Finland (ja aikasemmin Tekes) on julkaissut pitkään nettisivuillaan tiedot rahoituksen saajista ja myönnettyistä määristä. Samoin rahoituksen hakemiseen liittyvät tiedot on julkisesti laajasti saatavissa ja toiminta julkisuuden osalta on muutoinkin vakiintunutta.

8. Koetteko, että julkisuusperiaatteen toteuttaminen ja julkisuuslain toimeenpano on resursoitu organisaatiossanne riittävällä tavalla? Onko organisaatiossanne riittävä ja ajantasainen osaaminen lain soveltamisesta?

Innovaatorahoituskeskuksessa tiedon taso ja resurssointi on hyvällä tasolla. Business Finlandin organisoitumismuoto (virasto-yhtiö) tuo jonkin verran haasteellisemmän kentän kuin perinteinen

virasto-muoto. Organsiointimuoto edellyttää osaamista sekä julkisuuslaista että osakeyhtiön toiminnasta ja näiden yhteensovittamisesta.

9. Mitkä ovat julkisuuslain kiireisimmät muutostarpeet? Mainitkaa enintään kolme tärkeintä.

-

10. Muut mahdolliset kommentit ja toiveet, joita haluatte välittää työryhmälle julkisuuslain ajantasaistamistyössä huomioon otettavaksi.

Mikäli julkisuutta olisi tarkoitus laajentaa esim. valtion erityistehtäväyhtiöihin tulisi Business Finland -kokonaisuus myös tarkastella, mitä vaikutuksia laajentamisella olisi. Business Finland Oy:llä on toimipisteitä lähes 40 eri maassa eli laaja ulkomaanverkosto, jossa työskentelee mm. sekä Suomesta lähetettyjä, että paikalta palkattua henkilöstöä. Näissä ulkomaan toimistoissa tehdään viennin, innovaatioiden, investointien ja matkailun edistämistä tukevaa yhteistyötä yritysten ja muiden paikallisten sidosryhmien kanssa. Työ on käytännönläheistä ja luottamuksen rakentamista yrityksiin ja paikallisiin sidosryhmiin, markkinamahdollisuuksien kartoittamista, verkostojen luomista ja ko. maan tarjoamien mahdollisuuksien selvittämistä. Tämä työ ei sisällä julkiseen vallan käyttöön liittyviä toimia tai muitakaan päätöksiä.

Toimistojen etabloitumistavat vaihtelevat paikallisista säädöksistä ja vaatimuksista johtuen. Joissakin maissa toimistot voivat olla osa Business Finland Oy:tä mutta myös on tilanteita, että toimisto joudutaan rekisteröimään esim. tytäryhtiömuotoon. Paikallisoosaamisen varmistamiseksi käytännön työtä tekevät myös paikalta rekrytoidut resurssit. Rekrytoinneissa maailmalle henkilöstöä on ollut oleellista, että tiedot hakeneista henkilöistä ja rekrytointiprosessista eivät ole olleet julkisia, jotta toimintaan on saatu yritys-elämän asiantuntijoita hyvin monilta eri aloilta kansainvälisesti.

Erytispiirre maailmalla toimimisessa yritysten keskuudessa on ollut luottamuksen rakentaminen ja erityisesti luottamuksellisten asioiden pysyminen salassa riippumatta siitä, missä päin maailmaa asiointi on Business Finlandin kanssa tapahtunut. Näin ollen Business Finland OY:n toiminta tulisi huomioida myös mahdollisessa lain laajentamiseen liittyvissä suunnitelmissa.

Asikainen Marianne
Innovaatorahoituskeskus Business Finland - Legal, Administration &
Compliance